

XV. Élelmiszer Minőségellenőrzési Tudományos Konferencia és ajánlásai

Az utóbbi években, de különösen Magyarország 2004. évi EU-taggá válását követően egyre inkább előtérbe kerül a fogyasztóvédelem, és ezzel összefüggésben az élelmiszerek minősége és biztonsága. A témát állandóan napirenden tartják, és rendkívüli érdeklődést kölcsönöznek neki a sorozatosan előforduló és szűnni nem akaró élelmiszerbotrányok, amelyek sokszor a média által felerősítve, többnyire jogosan borzolják a fogyasztók idegeit. Ezért az utóbbi időben felértékelődik a hatósági élelmiszerellenőrzés, valamint a civil szervezetek fogyasztóvédelmi szerepének jelentősége.

Hosszabb szünet után került sor a XV. Élelmiszer Minőségellenőrzési Tudományos Konferenciára, amely plenáris ülésének napirendjén az illetékes államigazgatási szervek szabályozási és a különböző hatósági ellenőrző szervek tevékenysége szerepelt. A konferencián többek között a következő fő témák kerültek terítékre: az ellenőrző hatóságok 2005. évi tapasztalatai, az élelmiszer-előállítás és -forgalmazás szabályozása, a Magyarországon még mindig eléggé szétforgácsolt élelmiszerellenőrzés koordinálásának aktuális feladatai, valamint a legújabb táplálkozástudományi megállapítások hatása az élelmiszer-előállítókra és a fogyasztókra.

A nyitó plenáris előadást **Pásztóhy András**, az FVM politikai államtitkára tartotta, és a másik 3 érdekelt minisztérium vezető szintű előadásai is elhangzottak. Előadást tartott **Dr. Süth Miklós** országos főállatorvos, **Dr. Ócsai Lajos**, az Országos Tisztifőorvosi Hivatal főosztályvezetője, **Dr. Szeitzné dr. Szabó Mária**, a Magyar Élelmiszerbiztonsági Hivatal főigazgatója, valamint **Dr. Geri István**, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség főigazgatója, továbbá az Élelmiszerfeldolgozók Országos Szövetségének, az Országos Kereskedelmi Szövetségnek, az Országos Élelmiszervizsgáló Intézetnek, valamint az Országos Élelmiszer-biztonsági és Táplálkozástudományi Intézetnek a vezető tisztségviselői. A plenáris ülés záróakkordjaként felolvasták a Konferencia ajánlásait, amelyeket a résztvevők hozzászólásai alapján kissé módosítva a rövid beszámoló után közzé tesszünk.

A plenáris ülést követő szekcióülések témakörei a következők voltak:

- Élelmiszer-minőség és -biztonság
- Az élelmiszerlánc és a hatósági ellenőrzés megállapításai
- Élelmiszeranalitika
- Minőségirányítási és élelmiszerbiztonsági rendszerek és eszközök
- Élelmiszer-mikrobiológia

A fentiekén túlmenően egy külön szekcióülésein sikeres működésükről adtak számot az első alkalommal 2006. március 15. alkalmából átadott Magyar Agrárgazdasági Minőség Díj pályázat nyertes cégeinek vezető képviselői.

A XV. Konferencia fő védnökei **Gráf József** földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, **Dr. Rácz Jenő** egészségügyi miniszter, **Dr. Kóka János** gazdasági és közlekedési miniszter, **Dr. Göncz Kinga** ifjúsági, szociális, családügyi és esélyegyenlőségi miniszter, valamint **Dr. Juhászné Lévai Katalin**, a Hajdú-Bihar megyei Közgyűlés elnöke voltak.

A rendezvényeket az Európai Minőségügyi Szervezet Magyar Nemzeti Bizottsága (EOQ MNB), a Hajdú-Bihar Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer Ellenőrző Állomás, a Debreceni Egyetem, valamint a Magyar Élelmiszeripari Tudományos Egyesület (MÉTE) szervezték.

A rendezvény szponzora a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal, valamint 15 magyarországi gazdálkodó szervezet volt. A szakmai programot, amelyen összesen közel 100 előadás és mintegy 30 poszter szerepelt, 12 kiállító gazdagította.

A rendezvénysorozaton mintegy 400 szakember vett részt. Az előadások anyagai vagy összefoglalói kiadványban megjelentek. Az előadók lehetőséget kaptak publikálásra az „Élelmiszervizsgálati Közlemények” szakfolyóiratban is.

Molnár Pál

A XV. Élelmiszer Minőségellenőrzési Tudományos Konferencia ajánlásai

Az élelmiszerek minősége és biztonsága közérdek, mivel jelentős mértékben meghatározza a lakosság, az emberek életminőségét, egészségügyi állapotát, fizikai és szellemi munkaképességét, valamint közérzetét. Ennek figyelembevételével a közösségi és a magyar nemzeti jogszabályok és irányelvek alapvetően magas színvonalon biztosítják az emberi egészségnek, a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelmét és helyes tájékoztatását, valamint a jó gyártási gyakorlat megvalósulását és a szakszerű tisztességes kereskedelmi tevékenységet.

A vonatkozó jogszabályok végrehajtása és ezen belül az élelmiszerek minőségének és biztonságának ellenőrzése viszont több hiányosságot mutat:

- Magyarországon a hatósági élelmiszer-minőségellenőrzés az Európai Unió legtöbb tagállamához és sok más fejlett országhoz képest is jóval megosztottabb.
- Sem a hatósági, sem az élelmiszer-előállító és -forgalmazó cégek minőségellenőrző tevékenysége nem úgy alakult az elmúlt periódusban, hogy kellő biztonsággal kiszűrje a silány és gyenge minőségű, valamint a jelölésnek nem megfelelő beltartalmú, esetleg nem biztonságos termékeket, illetve megakadályozza azok forgalomba kerülését.
- A nem megfelelő minőségellenőrzés versenylőnyökhöz juttatja a tisztességtelen szereplőket, aminek negatív hatása lehet a helyes gyakorlatot folytató szervezetekre is, és teret enged a gyenge minőségű hazai és más országokból behozott olcsó termékeknek.

A kialakult helyzet kedvező irányú elmozdítása érdekében az Európai Minőségügyi Szervezet Magyar Nemzeti Bizottságának előterjesztése alapján a XV. Konferencia résztvevői a következő ajánlásokat fogadták el:

1. A több mint egy évszázados és szinte mindig Európa élvonalához tartozó magyar élelmiszer-minőségellenőrzés, amely különböző végzettségű szakemberek összehangolt együttműködését feltételezi, a tervezett államigazgatási reform eredményeképpen a jelenleginél hatékonyabban teljesítse a megváltozott körülmények között jelentkező kihívásokat.
2. A költségvetés a következő években is biztosítsa a hatósági élelmiszer-minőségellenőrzés működési feltételeit, hogy a rendszeres tevékenység következtében a hatékony szankciókkal egyre inkább kiszűrhetők legyenek a forgalomból az előírásoknak nem megfelelő, silány minőségű élelmiszerek. Az ehhez szükséges korszerű laboratóriumi vizsgáló eszközök és berendezések beszerzésének támogatására ajánlatos hosszabb távon ismételten pályázható forrást elkülöníteni.
3. Rövid távon a hatósági feladatok részletesebb és pontosabb megosztására alapuló, eredményes koordinációval, hosszabb távon integrált szervezet jogszabályon alapuló kialakításával célszerű a hatékony hatósági élelmiszer-minőségellenőrzést működtetni a teljes élelmiszerláncon keresztül. Ezen belül nagyobb gyakorisággal kell figyelni és vizsgálni a kereskedelmi forgalomban lévő termékek minőségét. A kereskedelemben végzett hatósági mintavételezés során elő kell írni az ellenminta kötelező vételét az előállító részére.
4. Az élelmiszerek minőségének ellenőrzése és vizsgálata a jogszabályok és más érvényes előírások alapján történik, amelyek egyes esetekben nem tartalmazhatnak minden olyan követelményt, amelyek a kötelező gondos-

ság elvének érvényesítéséhez szükségesek. Ezért fokozott mértékben kell hasznosítani a tudomány eredményeit, valamint végrehajtani az ehhez kapcsolódó célirányos szintfelméréseket, amelyek alapul szolgálhatnak a nemzeti és a közösségi szabályozás továbbfejlesztéséhez is. Az élelmiszerlánc tudományosan megalapozott kockázat-elemzése és az ún. rizikóprofilok alapján célszerű meghatározni az ellenőrzések gyakoriságát, valamint a termékek kötelező és ajánlott vizsgálati jellemzőit. Ágazatonként az alkalmazandó, illetve még kidolgozandó GHP-kel (Jó Higiéniái Gyakorlat) összehangoltan célszerű meghatározni az élelmiszerek minőségellenőrzésének súlypontjait, és támogatási rendszert kidolgozni azok részleges finanszírozására (pl. élelmiszerek mikotoxintartalma).

5. Az élelmiszerek minőségének hatósági vizsgálatára kijelölt akkreditált laboratóriumok hétköznapi gyakorlatukban is alkalmazzák a GLP (Jó Laboratóriumi Gyakorlat) alapelveit, vegyenek részt minél gyakrabban nemzeti és nemzetközi körvizsgálatokban, valamint legyenek képesek bizonyítani – akár bíróság előtt is – vizsgálati adataik helyességét. Erre különösen akkor van szükség, ha nem a nemzetközi vagy nemzeti szabványokban, illetve a Magyar Élelmiszerkönyv III. kötetében közölt vizsgálati módszert alkalmazták, mivel azokban nincs ilyen módszer rögzítve, vagy más módszer alkalmazása megalapozottan indokolható. A nemzeti akkreditálás nemzetközi elismertségének növelése mellett célszerűnek látszik a nemzetközi (külföldi) akkreditálás lehetőségeinek feltárása a magyarországi laboratóriumok számára.
6. Az agrárgazdaság előkészített etikai kódexét minden fél – lehetőség szerint – mielőbb fogadja el, mivel a jó minőségű termékek védelme a tisztességes előállító és forgalmazó védelmét szolgálja. A vállalati önellenzést széles spektrumban minden szinten erősíteni kell. Amennyiben az élelmiszert előállító vagy forgalmazó cég vagy szervezet az Élelmiszertörvényben és más előírásokban rögzített vizsgálatok elvégzésére saját laboratóriumot nem működtet, akkor bízson meg arra alkalmas és felkészült külső laboratóriumot.
7. A médiumok segítsék a fogyasztók tájékoztatását a megfelelő élelmiszerek kiválasztásában, hogy a lakosság az egészséges és helyes táplálkozás irányába mozduljon el, valamint növekedjen a minőség vásárlást meghatározó szerepe az árral szemben Magyarországon is. Ezt a folyamatot erősítsék a kiváló, illetve különleges minőséget tanúsító védjegyek. Legyen ugyanakkor korrekt jogi szabályozás és gyors gyakorlati megoldás az élelmiszer-biztonságot valóban veszélyeztető vagy súlyos és ismétlődő minőségi hibát elkövető élelmiszer-előállítók és -forgalmazók adatainak nyilvánosságra hozatalára, illetve tevékenységük időleges vagy végleges felfüggesztésére.